

بازیابی پیوسته: نظامها و روشها

نویسندگان:

رحیم علیجانی - لیلا دهقانی

ویراستار علمی:

دکتر زهیر حیاتی

علیجانی، رحیم، ۱۳۴۷ -

بازیابی پیوسته، نظامها و روشها / نویسندگان رحیم علیجانی، لیلا دهقانی؛ ویراستار

علمی: دکتر زهیر حیاتی. - تهران: چاپار، ۱۳۸۵.

۲۰۶ ص.: مقصور.

ISBN 964-7790-44-9

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه.

۱. ذخیره و بازیابی اطلاعات. ۲. وب - ابزارهای جستجو. الف. دهقانی، لیلا، ۱۳۵۷ -

ب. حیاتی، زهیر، ۱۳۲۷ -، ویراستار. ج. عنوان.

۰۲۵/۰۴

اب ۲۶۹۹/ع ۸

م ۱۴-۳۷۵۹۵

کتابخانه ملی ایران

تهران: ۸۸۸۹۹۶۸۰ - ۰۲۱۴ - ۹۱۲۱۹۶

مرکز پخش: شرکت اطلاع رسانی و خدمات کتابداری چاپار

بازیابی پیوسته : نظامها و روشها

تالیف: رحیم علیجانی - لیلا دهقانی

ویراستار علمی: دکتر زهیر حیاتی

صفحه آرای: موسسه علم روز

چاپ اول: بهار ۱۳۸۵

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

شابک ۹۶۴-۷۷۹۰-۴۴-۹ ISBN 964-7790-44-9

مرکز پخش: استان فارس - مؤسسه فرهنگی همارا - تلفن ۰۷۱۱-۲۲۸۷۶۹۳

قیمت ۲۰۰۰ تومان

فهرست مندرجات

۹	پیشگفتار
۱۳	فصل ۱ - رشد و توسعه بازیابی پیوسته
۱۳	درآمد
۱۳	تعریف پایگاه اطلاعاتی
۱۶	تقسیم بندی پایگاه های اطلاعاتی
۲۰	نظام های نمایه سازی پیش همارا و مسائل و مشکلات آنها
۲۲	نظام های بازیابی پس همارا
۲۴	نظام های بازیابی رایانه ای
۲۵	نظام های بازیابی پیوسته
۲۶	تاریخچه ی رشد و توسعه ی نظام های پیوسته
۳۳	دسترسی به پایگاه های اطلاعاتی پیوسته
۳۴	عناصر و مؤلفه های صنعت پیوسته
۳۷	منابع
۳۹	فصل ۲ - راهبردهای جستجو
۳۹	درآمد
۴۰	ساختار ابزارهای بازیابی اطلاعات
۴۰	ویژگیهای مشترک جستجو
۴۱	انواع جستجو
۴۱	جستجوی ساده و پیشرفته
۴۳	اپراتورهای بولین

۴۷	جستجوی عبارتی
۴۸	جستجوی مجاورتی
۴۹	جستجوی میدانی
۵۰	جستجوی زبان طبیعی
۵۱	جستجوی استنادی
۵۳	جستجوی فرایبندی
۵۵	سایر امکانات جستجو
۵۵	کوتاه سازی
۵۶	ریشه سازی
۵۷	محدودیت زبانی
۵۸	حساسیت به حروف بزرگ و کوچک
۵۹	محدود کردن زمانی
۶۰	راهکارهای بهبود جستجو
۶۱	نکاتی در رابطه با جستجو
۶۲	منابع

فصل ۳- ابزارهای جستجوی رایگان شبکه‌ای

۶۳	درآمد
۶۴	ابزارهای جستجو
۶۵	موتورهای جستجو
۶۶	تاریخچه
۶۸	ساختار موتورهای جستجو
۷۰	رتبه‌بندی صفحات
۷۱	نمایه‌سازی در موتورهای جستجو
۷۳	رابط کاربری
۷۵	ابرموتورهای جستجو
۷۶	نکات قوت و ضعف ابرموتورهای جستجو
۷۷	فهرست‌های راهنما (دایرکتوری)
۷۹	مرور و جستجو در فهرست‌های راهنما
۸۰	منابع

فصل ۴ - میزان‌های پیوسته	۸۳
درآمد	۸۳
میزان‌های پیوسته خارجی	۸۴
میزان‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی	۱۱۱
منابع	۱۱۳
فصل ۵ - پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی	۱۱۵
درآمد	۱۱۵
پایگاه اطلاعاتی علوم	۱۱۸
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم کشاورزی	۱۱۸
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم پزشکی	۱۲۰
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم مهندسی	۱۲۴
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم پایه	۱۳۰
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم اجتماعی	۱۳۲
پایگاه‌های اطلاعاتی علوم انسانی و هنر	۱۴۳
پایگاه‌های اطلاعاتی عمومی	۱۴۷
پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی	۱۴۹
منابع	۱۵۷
فصل ۶ - ابزارهای جستجوی رایگان تخصصی	۱۵۹
درآمد	۱۵۹
ابزارهای جستجوی رایگان تخصصی علوم، فنون و پزشکی	۱۶۱
ابزارهای جستجوی رایگان تخصصی علوم اجتماعی	۱۷۳
ابزارهای جستجوی رایگان تخصصی علوم انسانی و هنر	۱۷۸
منابع	۱۸۱
فصل ۷ - ارزیابی منابع رایگان شبکه‌ای	۱۸۳
درآمد	۱۸۳
چرا باید منابع بازیابی شده از وب را ارزشیابی کنیم؟	۱۸۶
راهنمایی‌های عملی برای ارزشیابی منابع بازیابی شده از وب	۱۸۷

۱۹۰.....	بحث و استدلال پیرامون ملاکهای ارزشیابی
۱۹۴.....	نتیجه گیری
۱۹۵.....	منابع

۱۹۷.....	فصل ۸ - استناد به منابع الکترونیکی
۱۹۷.....	درآمد
۱۹۸.....	شیوه‌های استناد به منابع الکترونیکی
۱۹۸.....	عناصر استناد به منابع الکترونیکی
۱۹۹.....	مثال هایی از شیوه نامه‌های انجمن روان شناسان آمریکا و انجمن زبان‌های نوین
۲۰۶.....	منابع

www.ketabon.com

پیشگفتار

بازیابی پیوسته با آنچه که چند دهه‌ی قبل و حتی یک دهه‌ی قبل در کتابخانه‌ها انجام می‌گرفت، بسیار تفاوت دارد. در گذشته عمل جستجو به طور عمده در کتابخانه‌ها و توسط کتابداران صورت می‌گرفت. پیشینه‌های بازیابی شده نیز به صورت کتاب‌شناختی بودند. پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته نظیر دیالوگ، ویلسون، ابسکو و کارگزاران صفحات نوری از قبیل سیلورپلتر دسترسی به محتوای پایگاه‌های خود را فراهم می‌کردند. اما چندسالی است که اینترنت دورنمای بازیابی پیوسته را دچار تغییر و تحول اساسی کرده است. بازیابی پیوسته دیگر در قلمرو کتابخانه‌ها نیست و کاربران از هر جایی می‌توانند عمل جستجو را هر زمان که بخواهند، انجام دهند. بازیابی پیوسته دیگر در قلمرو پایگاه‌های اطلاعاتی نیست و ابزارهای جستجوی شبکه‌ای از قبیل موتورهای جستجو و فهرست‌های راهنما و ابزارهای دیگر به این بازار اضافه شده‌اند. بر این اساس در این کتاب هر دوی این نظام‌ها چه رایگان و چه غیر رایگان مورد بررسی و توجه قرار گرفته است.

تغییر و تحول در حوزه‌ی اطلاع‌رسانی خصوصاً بازیابی پیوسته، بسیار سریع گردیده است. برای همراه شدن با این سرعت نیاز به اطلاعات روزآمد و دسترسی به منابع جدید است. کتاب حاضر حاصل هر دو است. اگرچه در داخل کشور بسیاری از منابع جدید و روزآمد در این زمینه در دسترس نیست، اما از

همان اوایل شکل‌گیری تصمیم به نگارش این کتاب، مولفان منابع مختلف و مورد نیاز خود را اعم از کتاب، مقاله و سایر منابع مورد نیاز از خارج از کشور یا از طریق وب و پایگاه‌های اطلاعاتی فراهم کردند. آنچه که در پیش روی خواننده قرار گرفته است گرچه مولفان و ویراستار بسیار تلاش کرده‌اند، اثری بی‌عیب و نقص نیست.

سیاری از گروه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی داخل کشور به برنامه‌های آموزشی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی درس‌های جدیدی افزوده‌اند. امیدوار هستیم که این کتاب بتواند در کنار کتاب‌های موجود در حوزه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی مفید واقع شود. این کتاب در کنار منابع موجود برای درس بانکهای اطلاعاتی، مراجع عمومی لاتین، و مراجع تخصصی نیز می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و اطلاعات روزآمد و جدیدی را در اختیار خوانندگان قرار دهد. همچنین کتاب به گونه‌ای نگارش یافته است که علاوه بر رفع نیاز کاربران متخصص در رشته‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی، می‌تواند مورد استفاده‌ی کلیه‌ی کاربران دانشگاهی و غیردانشگاهی علاقه‌مند به آگاهی از راه‌کارهای علمی و عملی جستجو در محیط پیوسته قرار گیرد. علاوه بر آن فصل‌های کتاب به یکدیگر وابسته نیستند و کاربران می‌توانند فصل مورد نیاز یا علاقه‌ی خود را انتخاب و به صورت مجزا مطالعه کنند.

اکنون که نگارش این کتاب به لطف خداوند پایان یافته است جا دارد از زحمات کسانی که ما را یاری کردند تشکر کنیم. به طور خاص از سرکار خانم ملیحه نیک‌کار عضو محترم هیأت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه پیام نور و سرکار خانم سیده مژگان بینش عضو محترم هیأت علمی کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی شیراز که با خواندن متن کتاب، پیشنهادهای بسیار خوبی در بهبود کیفیت مطالب، ارائه کردند تشکر می‌کنیم. از جناب آقای موسی محمدی مدیر مسؤول محترم مؤسسه انتشاراتی چاپار که زحمت چاپ این اثر را

قبول کردند صمیمانه سپاسگزاریم. از جناب آقای مسعود بهره‌بر مدیر مسئول محترم مؤسسه کتابداری همارا به خاطر هماهنگی‌های لازم و کمک‌هایی که در چاپ این اثر نموده‌اند تشکر می‌کنیم.

مؤلفان

زمستان ۱۳۸۴

www.ketab.ir